

Protocol Meldcode

Meldcode met afwegingskader

vastgesteld op 16 maart 2021

INHOUD

1. Inleiding.....	3
2. Verbeterde Meldcode met afwegingskader	4
3. Overzicht wettelijk verplichte stappen	6
4. Omschrijving van de stappen	8
4.1 <i>Stap 1: in kaart brengen van signalen</i>	8
4.2 <i>Stap 2: collegiale consultatie.....</i>	10
4.3 <i>Stap 3: gesprek met betrokkene(n) en kind.....</i>	10
4.4 <i>Stap 4: wegen van geweld en/of kindermishandeling</i>	10
5. Wettelijke verplichtingen	13
5.1 <i>Taken en verantwoordelijkheden</i>	13
5.2 <i>Ouderlijk gezag.....</i>	14
5.3 <i>Beroepsgeheim in relatie tot meldrecht.....</i>	16
<i>Verwijsindex risicojongeren.....</i>	16
6. Participatie van kinderen.....	17

Bijlagen:

Bijlage 1	Definities en voorbeelden acute, structurele onveiligheid en disclosure
Bijlage 2	Checklist indicatoren veiligheid kind
Bijlage 3	De meldcode bij vermoedens van eer- gerelateerd-geweld
Bijlage 4	Vertrouwelijke informatie Beroepsgeheim, Meldcode en meldrecht
Bijlage 5	Checklist signalen in kaart brengen
Bijlage 6	Participatie van kinderen
Bijlage 7	Bevoegd gezag meldcode stichting ATOS

1. INLEIDING

Mishandeling, in welke vorm dan ook, is niet aanvaardbaar. Het signaleren van kindermishandeling is dan ook een verantwoordelijkheid van iedereen, zeker in het onderwijs waar kinderen en jongeren elke dag verkeren. Door (mishandelde) kinderen een rustige en veilige omgeving te bieden, kan de school een belangrijke bijdrage leveren aan hun ontwikkeling. Steun van een betrouwbare volwassene is cruciaal om schade te beperken. Professionals in het onderwijs, zoals leerkrachten, maar ook intern begeleiders, onderwijsassistenten, de gymdocent, kunnen zulke betrouwbare volwassenen zijn. Doordat ze kinderen een paar dagen per week, een aantal uur per dag zien, hebben ze veel gelegenheid om kinderen de steun te geven die ze nodig hebben. Door kinderen positieve ervaringen te laten opdoen en hen te helpen zich veilig te voelen op school, kunnen leerkrachten de natuurlijke veerkracht van kinderen versterken.

Beroepskrachten die werken met jongeren, zijn verplicht een meldcode te gebruiken bij signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling. De meldcode draagt eraan bij dat bij signalen op dit gebied zo snel en adequaat mogelijk hulp kan worden geboden.

In dit protocol meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling is een stappenplan opgenomen waarin staat hoe de leerkracht (betrokkenen¹) moet omgaan met het signaleren en melden van (vermoedens van) huiselijk geweld en kindermishandeling. Het afwegingskader helpt hen bij het wege van het huiselijk geweld of de kindermishandeling en bij het beslissen.

DEFINITIES EN AFKORTINGEN

Ouder/ volwassene:	welke verantwoordelijk is voor de zorg en opvoeding van het kind: ouders(s), verzorger(s), voogd.
Hij:	hij/zij
IB-er:	Intern begeleider
AF:	Aandachtsfunctionaris
IAF:	Indirecte aandachtsfunctionaris
JGZ	Jeugdgezondheidszorg

¹ Betrokkene(n): de beroepskracht die met het kind werkt. Dit kan de leerkracht zijn, de onderwijsassistent, de intern begeleider, de aandachtsfunctionaris, de gymdocent, de directeur, etc.

2. Verbeterde Meldcode met afwegingskader

Vanaf januari 2019 moeten organisaties met de verbeterde Meldcode en het afwegingskader werken. De verbeterde Meldcode is tot stand gekomen om situaties van onveiligheid beter en eerder in beeld te krijgen. In de Meldcode is in stap 4 en 5 een afwegingskader opgenomen. Het afwegingskader bestaat uit vijf vragen.

In de verbeterde Meldcode is ook de participatie van kinderen opgenomen. Het gaat hierbij om negen actiepunten en in stap 3 is het gesprek met het kind toegevoegd.

DE MELDCODE

De Meldcode is gebaseerd op drie pijlers:

- Meldnormen
- Situaties van Onveiligheid
- Afwegingsvragen

Meldnormen: in welke situaties moeten beroepskrachten melden?

Beroepskrachten moeten een melding doen bij Veilig Thuis in de volgende situaties:

- In alle gevallen van acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid en disclosure (onthulling).
- In alle andere gevallen waarin de beroepskracht meent dat hij, gelet op zijn competenties, zijn verantwoordelijkheden en zijn professionele grenzen, in onvoldoende mate effectieve hulp kan bieden of kan organiseren bij (risico's op) huiselijk geweld en/of kindermishandeling.
- Wanneer een beroepskracht die hulp biedt of organiseert om betrokkenen te beschermen tegen het risico op huiselijk geweld en/of kindermishandeling constateert dat de onveiligheid niet stopt of zich herhaalt.

Acute onveiligheid

Acute onveiligheid betekent dat een zorgvrager in direct fysiek gevaar is, zijn veiligheid de komende dagen niet gegarandeerd kan worden en hij direct bescherming nodig heeft.

Bij het afwegen van signalen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling schat een beroepskracht allereerst en voortdurend in of een betrokkene acuut (levens)gevaar loopt. Dit betreft de aanwezigheid van fysiek of seksueel geweld (met of zonder letsel) of, in geval van zorgafhankelijke kinderen of (oudere) volwassenen, de afwezigheid van de meest basale verzorging (waaronder eten, drinken, kleding en onderdak) maar bijvoorbeeld ook om het onnodig toedienen of juist nalaten van toedienen van medicijnen.

Structurele onveiligheid

Structurele onveiligheid betekent dat er sprake is van herhaling of voortduren van onveilige situaties of geweld. Een voorgeschiedenis van huiselijk geweld of kindermishandeling is de belangrijkste voorspeller voor voortduren van onveiligheid (daderschap en slachtofferschap) in de toekomst.

Disclosure

Slachtoffers die uit zichzelf een beroepskracht om hulp vragen bij huiselijk geweld of kindermishandeling of zich uiten bij een beroepskracht zonder hulp te vragen doen een disclosure, oftewel: onthulling. Deze slachtoffers dienen ook bij Veilig Thuis gemeld te worden. Wanneer een kind of volwassene uit zichzelf praat over mogelijk huiselijk geweld en/of kindermishandeling betekent dit veelal dat het (minderjarige) slachtoffer een acute crisis ervaart en vreest voor de veiligheid en/of het welzijn van zichzelf of gezinsleden.

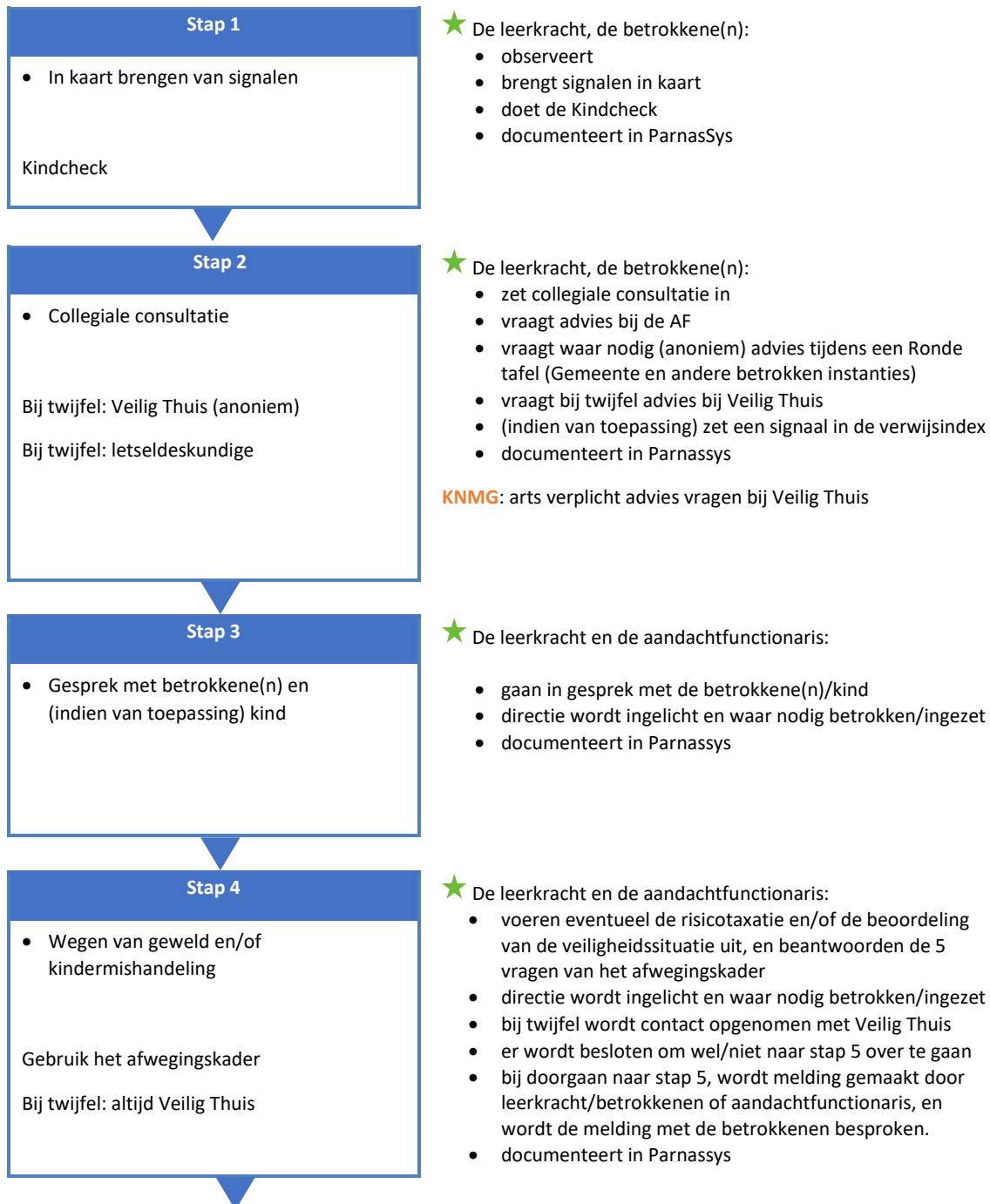
Voorbeelden van acute, structurele onveiligheid en disclosure voor deze beroepspraktijk zijn te vinden in bijlage 1.

Afwegingsvragen

Het afwegingskader (toe te passen in stap 4), bevat de vijf afwegingsvragen waarmee beroepskrachten bij de twee beslissingen, die in stap 5 van de Meldcode moeten worden genomen, worden ondersteund.

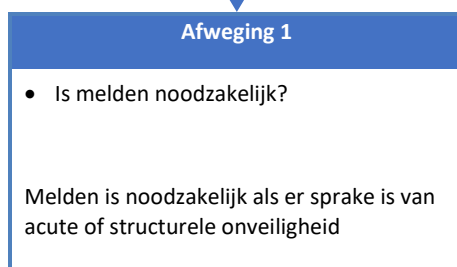

3. OVERZICHT WETTELIJK VERPLICHTE STAPPEN

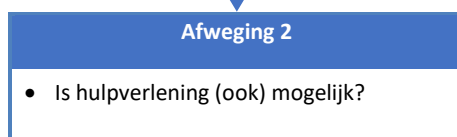

- ★ Betrokkenen in samenspraak met de aandachtfunctionaris:
 - documenteren van de vervolgstappen
 - directie wordt ingelicht en waar nodig betrokken/ingezet

- ★ De leerkracht, aandachtfunctionaris en/of andere betrokkene(n)
 - documenteren de vervolgstappen

- ★ De leerkracht, aandachtfunctionaris en/of andere betrokkene(n)
 - documenteren de vervolgstappen

4. OMSCHRIJVING VAN DE STAPPEN

Onderstaand een beschrijving van de wijze waarop de stappen binnen stichting ATOS worden uitgevoerd.

NB: Binnen stichting ATOS maakt de aandachtsfunctionaris altijd een inschatting op welk moment van de meldcode de directie wordt geïnformeerd of ingeschakeld. Dit is in ieder geval altijd vóórdat de stap wordt gezet om een melding te doen bij Veilig Thuis.

4.1 STAP 1: IN KAART BRENGEN VAN SIGNALLEN

- Breng de signalen die een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling bevestigen in kaart en leg deze vast. Leg ook de contacten over de signalen vast, evenals de stappen die worden gezet en de besluiten die worden genomen. Hiervoor kun je de notitiecategorie MELDCODE in ParnasSys gebruiken.
Het gaat over signalen die duiden op een zorgelijke of mogelijke bedreigende ontwikkeling van het kind. Zelden zullen deze signalen direct duidelijkheid geven over de oorzaak zoals huiselijk geweld of kindermishandeling. Het is daarom verstandig uit te gaan van de signalen die je als leerkracht of andere betrokkene bij een kind of in de interactie tussen ouder en kind waarneemt. In de signalenlijst (Checklist Signalen) vind je een overzicht van de signalen. Maak bij het signaleren van huiselijk geweld of kindermishandeling gebruik van deze signaleringslijst.
- Bij deze eerste stap observeer je de leerling in verschillende situaties, waardoor je de signalen in kaart kunt brengen.
Observeer je de ouder en het kind tijdens contactmomenten. Je verzamelt alle signalen waardoor je duidelijker krijgt of er zorgen zijn en welke zorgen dit zijn.
- Doe de KINDCHECK bij oudersignalen²
 - Is er adequate opvang voor het kind/de kinderen?
 - Kan de ouder/verzorger het kind/de kinderen voldoende beschermen, verzorgen en opvoeden?
- Alle gegevens die te maken hebben met het signaleren en behandelen, leg je schriftelijk vast in de notitiecategorie MELDCODE van ParnasSys.
- Gespreksverslagen bespreek je met de aandachtsfunctionaris. Je beschrijft in concreet waarneembare (feitelijke) termen wat je besproken hebt, met wie je gesproken hebt en wat er is afgesproken, altijd met datum erbij. Hierdoor kun je later op een transparante en duidelijke manier verantwoording afleggen indien dit wordt gevraagd. Deze verslagen worden digitaal in het dossier van het kind in ParnasSys opgeslagen. Wees je bewust van de privacygevoelige gegevens die je verzamelt.

² Oudersignalen: zie ook bijlage 2

Zijn er oudersignalen die mogelijk een risicovormen op ernstige schade bij kinderen?

Te denken aan:

- Ernstige of acute psychiatrische stoornis
- Ernstige of acute suïcidale gedachten of gedrag
- Ernstig agressief gedrag
- Vermoedens van huiselijk geweld tussen huisgenoten van de minderjarige kinderen
- (dreigende) Uithuiszetting, afsluiting gas, water, licht
- Extreme angst voor familieleden in verband met eerschendingen
- Extreem slechte hygiëne in huis, of onveilige of zeer slechte huisvesting
- Ernstige chronische lichamelijke problematiek waar sprake is van overbelasting van de ouder en het risico op overbelasting van de kinderen ontstaat

WAT en HOE noteer ik in de notieccategorie MELDCODE van ParnasSys:

- Vermeld altijd datum, plaats, situatie en overige aanwezigen.
- Signalen die duidelijk maken welke zorgen je ziet, hoort of ruikt.
- Signalen die een vermoeden van huishoudelijk geweld of kindermishandeling bevestigen of ontkrachten.
- Contacten over deze signalen.
- Wanneer signalen gedeeld worden met derden dan noteer je ook de reactie die hier op werd gegeven door derden.
- Stappen die worden gezet.
- Besluiten die worden genomen.
- Vervolgaantekeningen over het verloop.

Beschrijf de signalen zo feitelijk mogelijk:

- Worden ook hypothesen en veronderstellingen vastgelegd, vermeld dan uitdrukkelijk dat het gaat om een hypothese of veronderstelling. Maak een vervolgaantekening als een hypothese of veronderstelling later wordt bevestigd of ontkracht.
- Leg diagnoses alleen vast als ze zijn gesteld door een deskundige.
- Vermeld de bron als er informatie van derden wordt vastgelegd.

Betreffen de signalen huiselijk geweld of kindermishandeling gepleegd door een medewerker, meld de signalen dan bij de directie. In dat geval is dit stappenplan niet van toepassing.

LET OP: Handelen bij signalen/vermoedens van eengerelateerd geweld/meisjesbesnijdenis vraagt een specifieke route/aanpak. Zie bijlage 3 bij dit protocol!

Er gelden specifieke aandachtspunten als er sprake is van (een vermoeden van) eengerelateerd geweld. Zo dient men in deze zaken altijd een deskundige te raadplegen, omdat het collectieve karakter van deze vorm van geweld specifieke expertise vraagt. Dit kan bij Veilig Thuis of een andere deskundige op het gebied van eengerelateerd geweld.

We maken gebruik van de signaleringslijst "maatschappelijke vroeg signalering geweld in "afhankelijkheidsrelaties" uitgebracht door Expertise Centrum Samenleving.

Bij acute bedreiging van de veiligheid worden de stappen versneld, zo nodig binnen een uur. Denk hierbij aan (vermoedens van) een gedwongen huwelijk, achterlating, eerwraak die op (zeer) korte termijn dreigen plaats te vinden. Niet ingrijpen kan leiden tot moeilijk of niet omkeerbare situaties. Neem in dergelijke gevallen direct contact op met een aandachtfunctionaris eengerelateerd geweld bij de politie of een andere in uw eigen Meldcode vermelde deskundige op dit specifieke terrein. Dit gaat altijd in overleg met de directie.

Voor advies en overleg: Steunpunt Huiselijk Geweld 0900-1262626
www.expertisecentrumsamenleving.nl
www.huiselijkgeweld.nl (toolkit EGG)
Jeugdarts GGD

Direct gevaar melden bij: Veilig Thuis 0900-1231230 of politie 0900-8844

4.2 STAP 2: COLLEGALE CONSULTATIE

- Tijdens deze stap wordt altijd de aandachtfunctionaris om advies wordt gevraagd. Je kan ook met andere collega's sparren die het kind ook kennen, of die een broer/zus in de klas hebben.
- Bij twijfel wordt altijd advies gevraagd bij Veilig Thuis. Spreek met de aandachtfunctionaris en andere betrokkenen af wie belt. Maak hiervan notities en verwerk deze in de notitiecategorie MELDCODE in ParnasSys.

4.3 STAP 3: GESPREK MET BETROKKENE(N) EN KIND

- De betrokkene(n) beslist samen met de aandachtfunctionaris wie er in gesprek gaat met de betrokkene(n) en indien van toepassing, wie het gesprek met het kind voert.
- Bereid samen voor en maak notities tijdens het gesprek die je verwerkt in de notitiecategorie MELDCODE in ParnasSys
- Breng de directie op de hoogte van de situatie.

4.4 STAP 4: WEGEN VAN GEWELD EN/OF KINDERMISHANDELING

- De betrokkene(n) maakt samen met de aandachtfunctionaris een risicotaxatie. De beoordeling van de veiligheidssituatie wordt uitgevoerd en de afwegingsvragen worden doorlopen. Betrek in deze stap ook altijd de directie.
- Bij twijfel wordt altijd advies gevraagd bij Veilig Thuis.
- Beslis samen WIE, indien er aan de hand van de afwegingsvragen besloten is om naar stap 5 te gaan, de melding bij Veilig Thuis doet.
- Beslis samen HOE, indien er aan de hand van de afwegingsvragen besloten is om naar stap 5 te gaan, het gesprek met de betrokkenen wordt voorbereid en gevoerd. Vermeld hier dan ook dat er een registratie bij Veilig Thuis zal plaatsvinden.

Het contact met de ouder of zijn ouder(s)/verzorgers over de melding.

- Als hoofdregel geldt dat de leerkracht en/of aandachtfunctionaris, voordat hij/zij een melding doet, contact zoekt met de ouder over de melding. De directie van de school is hiervan op de hoogte.
- Zij legt ouders uit dat zij een melding wil doen, wat een melding voor de ouder betekent en wat het doel van de melding is. Vervolgens vraagt de leerkracht/aandachtfunctionaris de ouder om een reactie hierop. Laat de ouder merken dat zij bezwaar heeft tegen de melding, dan gaat de medewerker over deze bezwaren met de ouder in gesprek en bekijkt zij hoe zij aan deze bezwaren tegemoet kan komen.
- Blijven de bezwaren van de ouder desondanks overeind, dan maakt de directeur uiteindelijk een afweging. Zij weegt de aangevoerde bezwaren af tegen de noodzaak om de ouder of een ander tegen het geweld of de mishandeling te beschermen door een melding te doen. Daarbij betreft zij in ieder geval de aard en de ernst van het geweld en de noodzaak om de ouder of een ander daartegen te beschermen. Op deze manier spant de directeur zich in om toestemming van de ouder te krijgen.
- Er kan worden afgezien van contacten met de ouder over de melding indien de veiligheid van een van de betrokkenen in het geding zou kunnen komen. Ook kan van een gesprek worden afgezien als er goede redenen zijn om aan te nemen dat de ouder de contacten met de school zal verbreken waardoor de leerling uit het zicht raakt.

Vijf afwegingsvragen:

De “vijf afwegingsvragen” in deze stap, deze zijn verplicht

Meldnorm 1	1	<i>Heb ik op basis van de stappen 1 tot en met 4 van de Meldcode een vermoeden van (dreiging van) huiselijk geweld en/of kindermishandeling?</i> Nee: Afsluiten en vastleggen in dossier. Ja: Ga verder met afweging 2.
	2	<i>Schat ik op basis van de stappen 1 tot en met 4 van de Meldcode in dat er sprake is van acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid?</i> Nee: Ga verder met afweging 3. Ja: Melden bij Veilig Thuis. De afwegingen 3 tot en met 5 worden samen met Veilig Thuis doorlopen.
Meldnormen 2 en 3	3	<i>Ben ik in staat effectieve hulp te bieden of organiseren om dreiging van (toekomstig) huiselijk geweld en/of kindermishandeling af te wenden? Bij acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid wordt deze afweging samen met Veilig Thuis doorlopen.</i> Nee: Melden bij Veilig Thuis. Ja: Ga verder met afweging 4.
	4	<i>Aanvaarden de betrokkenen hulp om dreiging van (toekomstig) huiselijk geweld en/of kindermishandeling af te wenden en zijn zij bereid zich hiervoor in te zetten? Bij acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid wordt deze afweging samen met Veilig Thuis doorlopen.</i> Nee: Melden bij Veilig Thuis. Ja: Hulp bieden of organiseren, ga verder met afweging 5.
	5	<i>Leidt de hulp binnen de gewenste termijn tot de noodzakelijke resultaten ten aanzien van de veiligheid en/of het welzijn (herstel) van alle betrokkenen? Bij acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid wordt deze afweging samen met Veilig Thuis doorlopen.</i> Nee: (Opnieuw) melden bij Veilig Thuis. Ja: Hulp opstarten met afspraken over het volgen van toekomstige (on)veiligheid met betrokkenen en samenwerkingspartners.

4.5 STAP 5: BESLIJSEN MET VEILIG THUIS:

- 1. Is de melding noodzakelijk?
- 2. Is hulp inzetten/organiseren (ook) mogelijk?
- Melder neemt bij een melding samen met Veilig Thuis de laatste drie vragen van het afwegingskader door.
- De melder zorgt samen met de aandachtfunctionaris voor goed voorbereide antwoorden op de laatste drie vragen van het afwegingskader en noteert dit in de notitiecategorie MELDCODE van ParnasSys.
- De directie wordt ingelicht en waar nodig betrokken/ingezet.

5. WETTELIJKE VERPLICHTINGEN

5.1 TAKEN EN VERANTWOORDELIJKHEDEN

De verantwoordelijkheid van stichting ATOS is het scheppen van randvoorwaarden voor een veilig werk- en meldklimaat.

Om het voor medewerkers mogelijk te maken om in een veilig werkklimaat huiselijk geweld en kindermishandeling te signaleren en om de stappen van de meldcode te zetten, draagt de school er zorg voor dat:

- De Meldcode opgenomen wordt in het zorgbeleid en/of veiligheidsbeleid van de organisatie;
- De scholen deskundigheidsbevordering opnemen in het schoolplan;
- De Meldcode aansluit op de werkprocessen binnen de organisatie;
- De Meldcode aansluit op de zorgstructuur van de organisatie;
- De scholen de werking van de Meldcode regelmatig evalueren en zo nodig acties in gang zetten om de toepassing van de Meldcode te optimaliseren;
- Binnen de organisatie en in de kring van ouders bekendheid gegeven wordt aan het doel en de inhoud van de Meldcode;
- De school eindverantwoordelijkheid draagt voor de uitvoering van de Meldcode.

Taken aandachtfunctionaris (binnen stichting ATOS zijn dit de IB-ers)

- Functioneert als vraagbaak binnen de organisatie voor algemene informatie over (de Meldcode) kindermishandeling;
- Heeft kennis van de stappen volgens de Meldcode en heeft hierin een actieve rol.
- Stelt taken vast van eenieder (wie doet wat wanneer) en legt deze in de Meldcode vast;
- Heeft overleg met de leerkracht bij zorg over een kind aan de hand van waargenomen signalen die kunnen wijzen op kindermishandeling of huiselijk geweld;
- Kent de sociale kaart en kan externe partners inschakelen waar nodig.
- Coördineert de uitvoering van de Meldcode bij een vermoeden van huiselijk geweld en/of kindermishandeling;
- Waakt over de veiligheid van het kind bij het nemen van beslissingen in samenwerking met de leerkracht
- Neemt zo nodig contact op Veilig thuis of andere externen.
- Evalueert de genomen stappen met betrokkenen;
- Ziet toe op zorgvuldige omgang van de privacy van het betreffende gezin;
- Ziet toe op dossiervorming en verslaglegging in samenwerking met de coördinator/
- Zorgt ervoor dat directie/MT op de hoogte is van de 'meldcode-situaties' die lopen en stemt hierover af en/of draagt taken over.
- Zorgt structureel voor input/inspiratie voor collega's rondom ontwikkelingen van de Meldcode.

Taken leerkracht en/of vakleerkracht

- Herkent signalen die kunnen wijzigen op kindermishandeling of huiselijk geweld;
- Overlegt met IB-er bij zorg over een kind aan de hand van waargenomen signalen die kunnen wijzen op kindermishandeling of huishoudelijk geweld;
- Voert gemaakte afspraken uit die zijn voorgekomen uit het overleg met de IB-er zoals observeren en verslaglegging;
- Bespreekt de resultaten van de ondernomen stappen met de intern begeleider.

Indirecte aandachtfunctionaris:

- Up to date houden van het protocol omgaan met de Meldcode voor stichting ATOS
- Juridische kaders in kaart brengen, te denken aan omgaan met wel/geen ouderlijk gezag, privacy
- Administratief vastleggen van de genomen stappen binnen de Meldcode (ParnasSys, vast format)
- Toezien dat de Meldcode op een adequate manier (op de drie scholen) wordt ingezet en gevolgd.
- Interne scholing, mogelijk met inzet externe expertise (bv nieuwe collega's, verdieping waar nodig in teams) verzorgen.
- Sparringspartner op stichtingniveau. Als voorbeeld het inzetten van de IAF tijdens een ingewikkelde casus, vervanging tijdens ziekte van één van de AF, etc.

De directie, de leidinggevende en de medewerkers zijn niet verantwoordelijk voor:

- Het vaststellen of er al dan niet sprake is van kindermishandeling of huiselijk geweld;
- Het verlenen van professionele hulp aan ouders of leerlingen (begeleiding).

5.2 OUDERLIJK GEZAG

Over alle kinderen tot 18 jaar wordt gezag uitgeoefend. Gezag bestaat uit een mix van (1) opvoeden en verzorgen, (2) vertegenwoordigen in het juridisch verkeer en (3) beheer van een eventueel vermogen van het kind. Degene die het gezag heeft, neemt de belangrijke beslissingen in de opvoeding, zoals bijvoorbeeld de schoolkeuze, wel of geen hulp inschakelen bij problemen en wel of geen medisch onderzoek. Degene die het gezag uitoefent, wordt de wettelijk vertegenwoordiger genoemd.

Ouders zijn getrouwd of zijn geregistreerde partners: Als een getrouwde vrouw een kind ter wereld brengt, oefenen de echtgenoten automatisch samen het gezag uit. Dit geldt ook voor lesbische stellen en voor paren die hun partnerschap hebben geregistreerd bij de burgerlijke stand.

Ouders wonen samen: Wonen de ouders van het kind samen (zonder huwelijk of geregistreerd partnerschap), dan oefent de (meerderjarige) moeder vanaf de geboorte het gezag over haar kind alleen uit. Wil zij het gezag samen met haar partner uitoefenen, dan moet haar partner het kind eerst erkennen. Door de erkenning wordt de partner de juridische ouder van het kind. Door de erkenning krijgt hij/zij nog geen gezag. Daarvoor moeten de moeder en de 'erkenner' het gezamenlijk gezag in laten schrijven in de gezagsregisters van de rechtbank. Vanaf dat moment hebben beide ouders samen het gezag.

Na een (echt)scheiding: gezamenlijk gezag ouders die samen het gezag hebben, blijven ook na het verbreken van hun relatie gezamenlijk gezag uitoefenen.

NB alleen in uitzonderlijke gevallen, kan een rechter, op verzoek van de ouder(s), het gezag na een scheiding aan één ouder toewijzen. Bijvoorbeeld als is gebleken dat de andere ouder het kind mishandelt of ernstig verwaarloost. In dat geval is er één ouder met gezag en één ouder zonder gezag.

Eén ouder is overleden: oefenen twee ouders samen het gezag uit en overlijdt één van hen, dan zet de andere ouder het gezag automatisch alleen voort.

Gezamenlijk gezag van ouder en niet-ouder: oefent een ouder alleen het gezag uit (weduwnaar, alleenstaande ouder) dan kan deze ouder samen met een /partner/echtgenoot(e) de rechtbank verzoeken om hen voortaan samen het gezag te laten uitoefenen over de kinderen van de ouder. Wijst de rechter dit verzoek toe, dan hebben de ouder en de niet-ouder voortaan gezamenlijk het gezag. Zij zijn dan beiden wettelijk vertegenwoordiger van de minderjarige kinderen.

Ingrijpen in het gezag: ondertoezichtstelling of beëindigen van het gezag.

Als de ontwikkeling van kinderen ernstig wordt bedreigd en vrijwillige hulp niet voldoende helpt of niet wordt aanvaard, kan de rechter, op initiatief van de Raad voor de Kinderbescherming ingrijpen in het gezag. Hij kan het kind onder toezicht stellen. In dit geval behouden de ouders hun gezag maar dit gezag wordt beperkt omdat een gezinsvoogd (meestal van Jeugdbescherming, waar gedwongen hulp wordt geboden en georganiseerd) meebeslist waar nodig.

Een ondertoezichtstelling kan ook gepaard gaan met de uithuisplaatsing van een kind, bijvoorbeeld in een pleeggezin of in een instelling. Jaarlijks wordt bekeken of de ondertoezichtstelling (en eventueel de uithuisplaatsing) nog noodzakelijk is. Is de bedreiging van de ontwikkeling van het kind zo ernstig dat een ondertoezichtstelling het kind niet voldoende beschermt, dan kan de rechter, ook weer op verzoek van de Raad voor de Kinderbescherming, het gezag van de ouders beëindigen. De ouders blijven de ouders van hun kind maar ze oefenen geen gezag meer uit en ze hebben dus geen zeggenschap meer over hun kind. Jeugdbescherming krijgt dan doorgaans het gezag (dat 'voogdij' wordt genoemd omdat een ander dan de ouders het gezag uitoefent) en de kinderen worden door de voogd elders ondergebracht.

Pleegouder: Typisch voor een pleegouder is dat hij of zij in zijn gezin een kind van een ander opvoedt en verzorgt, terwijl hij geen gezag over hem uitoefent. De pleegouder is geen wettelijk vertegenwoordiger van het kind. Dat zijn de ouders, Jeugdbescherming of een andere instelling aan wie de rechter het gezag heeft opgedragen. Officiële zaken, zoals plaatsing op de kinderopvang, keuze voor een school, toestemming voor hulpverlening, moeten door de wettelijk vertegenwoordiger geregeld worden. Dagelijkse dingen kunnen worden geregeld met de pleegouders.

Informatierecht van de ouder zonder gezag: Een ouder die geen gezag heeft, heeft een beperkte positie omdat aan hem geen toestemming hoeft te worden gevraagd en hij ook geen inzage in het dossier van zijn kind heeft. Voorbeelden van ouders zonder gezag zijn: - de man die zijn kind wel erkend heeft maar die niet samen met de moeder het gezag uitoefent; - de ouder die zijn gezag kwijtraakt na een scheiding, omdat de rechter éénhoofdig gezag toewijst aan de andere ouder; - de ouders die het gezag wordt ontnomen omdat de ontwikkeling van hun kind ernstig wordt bedreigd door de wijze waarop zij het (niet) opvoeden en verzorgen.

Deze ouder zonder gezag heeft, als hij daar om vraagt, wel recht op informatie over zijn kind. Dit recht kan hij uitoefenen bij alle beroepskrachten die met zijn kind te maken hebben, zoals school, hulpverlening, opvang, enzovoort. Zo kan school bijvoorbeeld aan de ouder zonder gezag op zijn verzoek een afschrift van de rapporten verstrekken.

5.3 BEROEPSGEHEIM IN RELATIE TOT MELDRECHT

Het beroepsgeheim of de zwijgplicht is een belangrijke voorwaarde voor effectieve hulpverlening. De vertrouwensrelatie met het kind en zijn ouder(s)/verzorgers is van wezenlijk belang. Toch kunnen er situaties zijn waarin de problematiek zo ernstig is dat het doorbreken van het beroepsgeheim noodzakelijk is.

Meldrecht

De regels voor het verbreken van het beroepsgeheim gelden voor alle situaties waarin een cliënt zich in een ernstige situatie bevindt. Bij een vermoeden van kindermishandeling of huiselijk geweld is dit in een meldrecht vastgelegd in de Wet maatschappelijke ondersteuning (art. 5.2.6 Wmo). Dit biedt iedere beroepskracht met een beroepsgeheim of een andere zwijgplicht het recht om een vermoeden van kindermishandeling of huiselijk geweld bij Veilig Thuis te melden. Ook als zijn cliënt, patiënt of leerling daar geen toestemming voor geeft. Daarnaast biedt het meldrecht beroepskrachten de mogelijkheid om informatie over een cliënt, patiënt of leerling te verstrekken als Veilig Thuis daarbij in een onderzoek naar vraagt.

NB: Het wettelijk meldrecht geldt ook als er alleen meerderjarigen bij het huiselijk geweld zijn betrokken.

NB: Voor een zorgvuldige besluitvorming is het noodzakelijk dat de beroepskracht de situatie, voordat hij zijn besluit neemt, bespreekt met een deskundige collega en zo nodig ook (op basis van anonieme cliëntgegevens) advies vraagt aan Veilig Thuis. Verder is het van belang dat de aanwezigheid van voldoende relevante feiten of signalen en zorgvuldige verzameling van deze feiten en signalen aantoonbaar is, en dat er een zorgvuldige en concrete afweging van belangen is geweest. Alle stappen van de meldcode zijn zorgvuldig doorlopen, en de gesprekken met de betrokkene(n) zijn gevoerd (nadere informatie; zie bijlage 4).

VERWIJSINDEX RISICOJONGEREN

Onze school/kinderopvang/organisatie maakt gebruik van de Verwijsindex. De Verwijsindex is een systeem dat professionals ondersteunt die werken met kinderen en jongeren tot 23 jaar. Zij kunnen in de verwijsindex aangeven dat ze betrokken zijn bij een jeugdige en vervolgens zien welke andere professionals ook betrokken zijn. Het doel van de Verwijsindex is om de professionals met elkaar in contact te brengen zodat zij met elkaar en samen met ouders/verzorgers de best passende ondersteuning kunnen bieden aan kinderen en gezinnen die dat nodig hebben. Zo kan worden voorkomen dat professionals langs elkaar heen werken of juist dingen dubbel doen.

Voor meer info: <https://www.multisignaal.nl/voor-ouders/>

Stichting ATOS stelt zijn medewerkers op de hoogte van de meldingsprocedure voor de Verwijsindex risicjongeren. Een basisschool is bevoegd een melding te doen in dit systeem.

NB: Voor de gemeente Lingewaard en Regio Arnhem/Nijmegen is het gebruik van de verwijsindex in ontwikkeling

6. PARTICIPATIE VAN KINDEREN

Voor kinderen die mishandeld, verwaarloosd of seksueel misbruikt worden, is het essentieel dat zij gezien en gehoord worden door volwassenen in hun omgeving die (professioneel) betrokken zijn en die zij vertrouwen.

De uitwerking hiervan is in ontwikkeling en is opgenomen in de bijlage 6. Hiervoor is gebruik gemaakt van de Handreiking Participatie van kinderen in de Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling.

